

Klein getal, grote zorgen

Drie cijfers springen in het oog bij lezing van het jongste *Trade and Development Report* van UNCTAD (2009): 0,7, 4,0 en 36,1. Er is iets vreemds aan de hand met deze reeks, want een van deze getallen hoort er echt niet tussen. Maar welk getal is dat en waarom? Eerst maar eens kijken wat deze drie getallen nu precies voorstellen. Het eerste getal is bekende norm voor ontwikkelingshulp: 0,7 procent van het bruto nationaal product. Daarover hoeft niet zoveel te worden toegelicht, hoewel er wel nogal wat politiek gekrakeel over is.

Het tweede getal is de fiscale stimulans in 41 landen: de OESO, de BRIIC-landen en Argentinië, de Filipijnen, Kazachstan, Maleisië, Peru en Saoedi-Arabië. Deze vier procent van het bnp is een onderschatting van de totale fiscale stimulans, omdat het hier louter om discretionaire maatregelen gaat en de werking van automatische stabilisatoren dus buiten beeld blijft. Aan de andere kant is het geen jaarbedrag zoals de ontwikkelingshulpnorm, want in het algemeen is de stimulans uitgesmeerd.

Het laatste getal in de reeks is de ondersteuning van de financiële sector voor de zelfde groep van 41 landen. Deze 36,1 procent van het bnp is een verzamelbak van kapitaalinjecties, inkoop van vermogenstitels, leningen door en financiële ondersteuning met garanties van de ministeries van Financiën en liquiditeitsvoorziening door de centrale banken. Buiten de berekening bleven de reguliere instrumenten zoals de uitkeringen uit hoofde van deposito-garantiestelsels of de normale liquiditeitsoperaties, bijvoorbeeld in het kader van het monetaire beleid. Het is voor het perspectief op de ondersteuning van de financiële sector wel van belang te onderkennen dat deze een zeer grote spreiding vertoont. De groep geïndustrialiseerde landen noteert 48,5 procent van het bnp. Voor individuele landen zoals Ierland en IJsland raamt de UNCTAD een beslag dat ruim twee maal het bnp belooft, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten delen een derde plaats in de ranglijst van ondersteuners van de financiële sector met ruim 81 procent van het bnp. Buiten de OESO ondersteunen alleen Rusland, met acht procent van het bnp, en India, met zes procent van het bnp, hun financiële sector noemenswaardig. Wat is nu de vreemde eend in de reeks van drie getallen? Er is één getal dat lager uitpakt: het is een norm die men, althans in Nederland, niet wil overschrijden en daarop wordt ook actief beleid gevoerd. Bij dit getal worden de ontvangers heldere condities gesteld op tal van terreinen inclusief hun instituties, economische

politiek en de terugbetaaltermijnen. We eisen transparantie en passen goed op dat er geen geld terecht komt in zakken die toch al rijk gevuld zijn. We eisen effectiviteit en richten de stromen zo in dat het geld belandt bij diegenen voor wie het ook echt is bedoeld. Er is een beleidscyclus met doelstellingen, evaluaties en vervolgens weer verdere aanscherping en nieuwe prioriteitstelling. Een mooi overzicht waarin dit allemaal helder in kaart wordt gebracht is het *Development Co-operation Report 2009* van de OESO (2009). Met die 0,7 zit het dus wel goed.

Het is maar goed ook, dat er hulp beschikbaar is nu er zeer zwaar weer op komst is. In het verleden volgden veel ontwikkelingslanden *nolens volens* het advies van IMF en Wereldbank op om hun economieën te internationaliseren. Aan het opvolgen van de consensus van Washington zitten nu opeens hoge kosten. De buitenlandse handel valt weg, multinationals leggen investeringsplannen op de plank, overmakingen door expats drogen op en bankkrediet is onbereikbaar. Die samenloop van negatieve financiële schokken is voor de meeste ontwikkelingslanden te veel. De ontwrichting van de economie die deze landen voor de boeg hebben is door hun lagere welvaartsniveau en het ontbreken van een sociaal vangnet bijzonder ernstig. Dat betekent nogal wat voor het karakter van hulp, de benodigde omvang van de hulp, het tempo waarin hulp wordt uitgekeerd en de condities waaronder dat gebeurt. Wat doet gidsland Nederland in deze omstandigheden? De ontwikkelingshulp wordt met een half miljard gekort. We destabiliseren economieën die toch al uit het lood geslagen zijn nog verder omdat we anders meer zouden uitgeven dan de norm voor ontwikkelingshulp van 0,7 procent bnp. We gooien daarentegen 46,5 procent van ons nationaal inkomen over de balk van het particuliere bankwezen. Dat is meer dan alle ontwikkelingshulp die Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog wereldwijd heeft verstrekt.

LITERATUUR

OESO (2009) *Development co-operation report 2009*. Parijs: OESO.
UNCTAD (2009) *Trade and development report 2009*. New York en Genève: Verenigde Naties.